

تعریف تالاسمی

تالاسمی شایع ترین اختلال هموگلوبین تک ژنی در جهان است که به صورت اتوزومی مغلوب به علت نداشتن تعادل در ساختمان هموگلوبین در جریان خون تخریب می شود و با انجام تزریق خون گلبولهای سالم جایگزین گلبول های معیوب می شوند. گرچه تزریق خون نجات بخش زندگی بیماران است، اما به هرحال خالی از عارضه نیست و عوارض خود را دارد و شایع ترین عوارض تزریق خون شامل موارد ذیل می باشد:

عوارض حاد تزریق خون

به هر نوع نشانه یا علامت ناخواسته یا نامساعدی که در حین یا بلا فاصله ۲۴ ساعت بعد از تزریق خون یا فراورده های خونی رخ دهد اطلاق می شود که در اینجا به مهمترین عوارض اشاره خواهد شد.

عوارض مزمن تزریق خون

هر نوع واکنش نسبت به خون و فراورده های خونی که بعد از ۲۴ ساعت از اتمام تزریق خون رخ دهد را گویند.

عوارض شایع تزریق خون

۱. واکنش های همولیتیک حاد

این عارضه به دنبال تزریق خون ناسازگار (از نظر گروه های ABO و گروه های اصلی) به فرد گیرنده رخ می دهد که بر اثر خطا در تعیین گروه خون کیسه در سازمان انتقال خون، هنگام کراس مچ در بانک خون و یا اشتباه در تزریق کیسه نابجا به بیمار توسط پرسنل رخ می دهد که بسیار خطرناک می باشد.

علائم شامل: تب و لرز، گرگرفتگی، درد قفسه سینه، درد در پهلوها و تهوع و استفراغ می باشد که بلافاصله می بایست تزریق خون قطع گردد، علائم حیاتی بیمار چک شود و سرم نرمال سالین برای بیمار وصل گردد و کیسه خون از نظر اسم و مشخصات و گروه خونی چک شود و جهت بررسی مجدد به بانک خون ارجاع شود تا خطای مسیر (از سازمان انتقال خون تا تزریق بیمار) تعیین گردد.

۲. واکنش های آلرژیک

نوع واکنش به علت حساسیت به پروتئین های پلاسما ایجاد میشود چون فیلترهای لکوسیتی مانع از عبور پروتئین پلاسما نمی شود.

علائم شامل کهیر، خارش، گر گرفتگی، گرفتگی صدا و علائم تنگی نفس می باشد. در صورت بروز این عارضه تزریق خون باید قطع گردد و از داروهای آنتی هیستامین مثل پرومتازین استفاده شود در صورت واکنش های شدیدتر و تکرار این عارضه بهتر است که خون یکبار شسته شده و سپس با فیلتر تزریق گردد. این کار باعث افت هموگلوبین یا همولیز نمی شود و اگر علائم خفیف باشد و با دارو برطرف شود می توان تزریق خون را ادامه داد.

۳. واکنش های تب زا

به حالتی گفته میشود که افزایش یک درجه سانتی گراد یا بیشتر درجه حرارت بدن در هنگام تزریق خون باشد. این واکنش اغلب یک یا دو ساعت بعد از تزریق خون دیده می شود و می تواند همراه با لرز باشد که می توان از داروهای ضد تب مثل استامینوفن استفاده کرد. در این واکنش همولیز (تخریب گلبول قرمز) رخ نمی دهد و به منظور پیشگیری باید از فیلترهای لکوسیتی استفاده کرد.

۴. واکنش های همولیز تاخیری

این حالت درواقع تخریب گلبول های قرمز خون تزریقی توسط سیستم ایمنی فرد گیرنده خون می باشد. این حالت در تزریق خون های مزمن رخ می دهد و این عارضه اغلب چند ساعت یا چند روز پس از تزریق خون دیده شود که بیمار با زردی و بی حالی مراجعه می نماید که در این حالت باید نمونه خون بیمار برای بررسی جهت شناسایی آنتی بادی به سازمان انتقال خون فرستاده شود.

منبع: : کتاب جامع تالاسمی دکتر حسن ابوالقاسمی – دکتر پیمان عشقی
بسته جامع خدمات درمانی در بیماران تالاسمی دکتر آریتا آذر کیوان
تهیه کننده: مژگان آسایشیان کارشناس پرستاری
تأیید کننده: دکتر اصغر بذرافشان فوق تخصص خون اطفال
ناظر کیفی: فاطمه غالبی سوپروایزر آموزش سلامت
تابستان ۱۴۰۴